

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 190/2025-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Hegerom, Na Troskách 3, Banská Bystrica, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 32P/111/2022 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 32P/111/2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Banská Bystrica **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32P/111/2022 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **800 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Banská Bystrica **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **949,16 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 190/2025-15 z 22. apríla 2025 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v súdnom konaní označenom v záhlaví. Sťažovateľka zároveň navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal jej finančné zadosťučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na začatie konania doručeným okresnému súdu 15. júla 2022 domáha zvýšenia výživného na maloletého syna [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], zo strany otca.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jej označených práv, pretože od podania návrhu na začatie konania uplynuli už takmer tri roky a vo veci ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, resp. ani sa druhé konanie riadne nezačalo, a pritom ide o úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu. Výživné na maloletého bolo naposledy upravené rozsudkom z 15. marca 2018 (právoplatným 17. júla 2018), ktorým bolo manželstvo sťažovateľky rozvedené.

4. Podľa sťažovateľky nejde o žiadnu skutkovo ani právne zložitú vec. Predmetom konania je len zvýšenie výživného na maloletého syna. Pripúšťa však, že ide o tzv. konanie s cudzím prvkom, v ktorom sa vyžaduje aplikovanie osobitných postupov súdu, najmä čo sa týka doručovania písomností odporcovi, čo však nemôže zakladať alebo akokoľvek ospravedlňovať neprimerane dlhé trvanie konania, a teda ani po zohľadnení tejto osobitosti nie je napadnuté konanie súdom vedené efektívne. Sťažovateľka vždy na výzvy súdu reagovala a predložila súdu všetky listiny, o ktoré bola požiadaná.

5. Sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní a predseda súdu jej podaním z 21. mája 2024 dal za pravdu, keď konštatoval nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní od 14. augusta 2023 do 16. mája 2024.

6. Okresný súd nebol podľa názoru sťažovateľky od roku 2023 schopný získať vyjadrenie odporcu k návrhu sťažovateľky a ani prostredníctvom dožiadania zabezpečiť, aby bol vykonaný výsluch odporcu. Dožiadanie o vykonanie výsluchu a predloženie dokladu o príjme otca, ktoré okresný súd vyhotovil 24. februára 2023, nebolo dosiaľ vybavené, pričom uvedená listina mala byť (po jej preklade) doručená príslušnému nórskeму orgánu. Výsluch odporcu nebol ešte vykonaný ani získaný doklad o jeho príjme, jeho vyjadrenie k návrhu a ani k jeho zmene (výške výživného). Osobitne poukazuje na to, že z vyjadrenia príslušného nórskeho orgánu z decembra 2024 vyplýva, že okresným súdom zaslaná mu písomná dokumentácia z 24. februára 2023 bola nečitateľná (v zlej kvalite), pričom reakcia okresného súdu nastala až 30. januára 2025, keď uviedol, že na vybavení svojej požiadavky trvá (k čomu pripojil aj podklady k dožiadaniu).

7. Sťažovateľka poukazuje aj na to, že pojednávanie uskutočnené 17. októbra 2024 bolo odročené na náhradný termín, a to na 14. december 2024, čo bola sobota, teda deň pracovného voľna.

8. Taktiež namieta ustanovovanie prekladateľa pre každý jednotlivý úkon, resp. pre preklad tej-ktorej listiny samostatne, čo nemožno považovať za efektívne a hospodárne na rozdiel od ustanovenia prekladateľa pre celé súdne konanie (poukazujúc pritom na iné konania vedené na okresnom súde).

9. Okresný súd určil termín pojednávania na 27. marec 2025, opäť s „náhradným“ termínom 26. júnom 2025, pričom uvedený postup využíva v celom konaní. Sťažovateľka sa domnieva, že okresný súd tento postup opakuje preto, lebo na najbližšom termíne pojednávania nebude môcť vo veci v dôsledku vlastného neefektívneho postupu rozhodnúť, a zároveň, aby tak vytváral dojem svojej vlastnej (hoci nehospodárnej) aktivity v konaní.

10. Samotné vyslovenie porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nepovažuje sťažovateľka za postačujúce, keďže už nie je s ohľadom na čas uplynulý od podania návrhu a neefektívny postup okresného súdu spôsobilé napraviť už spôsobenú nemajetkovú ujmu sťažovateľke, resp. maloletému.

III.

Vyjadrenie okresného súdu

11. Predseda okresného súdu vo svojom podaní z 12. mája 2025 uviedol, že na základe posúdenia chronológie úkonov v napadnutom konaní zistil, že okresný súd sa dopustil nečinnosti v období od 14. augusta 2023 do 16. mája 2024, a preto v tejto časti konštatoval dôvodnosť ústavnej sťažnosti. Dohľadom nad priebehom konania ďalšiu neodôvodnenú nečinnosť súdu nezistil, pripustil však, že administratívnou chybou okresného súdu bolo náhradné pojednávanie určené na deň pracovného voľna, čo by znamenalo jeho zmarenie a predĺženie konania, ak by boli splnené predpoklady jeho konania (čo neboli, lebo žiadosť o vykonanie dôkazu bola nevybavená). Súčasťou podania predsedu okresného súdu je aj vyjadrenie zákonnej sudkyne.

12. Vo veci konajúca zákonná sudkyňa vo vzťahu k nariadeniu termínu pojednávania na deň pracovného voľna uviedla, že išlo o ojedinelú administratívnu chybu a tento termín pojednávania bol zrušený 12. decembra 2024 z dôvodu nevybavenej žiadosti o vykonanie dôkazu, teda aj v prípade jeho datovania počas pracovnej časti daného týždňa by sa nekonalo. Zároveň bol vo veci obratom stanovený ďalší termín pojednávania na 27. marec 2025 vrátane náhradného termínu na 26. jún 2025. V priebehu konania k obdobnému administratívnemu pochybeniu nedošlo. Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na zrušenie termínu pojednávania z dôvodu prerušenia distribúcie dodávky elektriny, išlo o objektívnu prekážku mimo sféry jej vplyvu.

13. Tvrdenie, že okresný súd zasielal dožiadanie o vykonanie dôkazu v nečitateľnej podobe, sa nezakladá na pravde. Ako vyplýva zo spisového materiálu, súd zasielal dožiadateľnému orgánu žiadosť vo forme oficiálneho formuláru spolu s úradným prekladom prílohy k dožiadaniu vyhotovený prekladateľkou, nešlo teda o nečitateľný dokument, keď jedno vyhotovenie je aj súčasťou spisu a jeho kvalita zodpovedá všeobecným štandardom. Nemožno opomenúť, že práve dožiadateľný orgán v oznámení z 10. decembra 2024 uviedol, že žiadosťou okresného súdu nedisponovali, a preto zároveň súd žiadali o oznámenie, či na vykonaní dôkazu naďalej trvá, a to napriek skutočnosti, že súd disponuje doručenkou preukazujúcou doručenie požadovaného formuláru vrátane prílohy. Otcovi maloletého bola dožiadateľným orgánom žiadosť o vykonanie dôkazu doručená, hoci v danom prípade nebolo účelom žiadosti doručenie písomností,

ale vykonanie dôkazu, a preto bol použitý aj osobitný formulár v súlade s Dohovorom o vykonávaní dôkazov v cudzine v občianskych a obchodných veciach z 18. marca 1970, o čom okresný súd prostredníctvom žiadosti informoval Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, ako aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, s ktorými v priebehu konania spolupracoval pri urgencii nevybavenia dožiadania. Možno sa len domnievať, že v nadväznosti na uvedené opätovne prebehla komunikácia medzi ministerstvom a dožiadaným orgánom a „nečitateľná kvalita“ dokumentov súvisí s dokumentmi, ktoré tvorili prílohu tejto komunikácie (nešlo o žiadosť súdu). Keďže došlo k pochybeniu dožiadaneho orgánu pri spracovaní predmetného dožiadania (napriek tomu, že bol riadne dodržaný administratívny postup), dožiadaneému orgánu bolo opätovne zaslané potvrdenie o tom, že na vykonaní dôkazu trváme vrátane ďalšieho vyhotovenia oficiálneho prekladu prílohy dožiadania, ktoré bolo dodatočne zabezpečené od prekladateľky. V danom prípade tak neefektívnym (ale predovšetkým nesprávnym) bol práve postup dožiadaneho orgánu, ktorý žiadosť o vykonanie dôkazu vybavil ako žiadosť o doručenie písomností.

14. Argument, že ustanovenie prekladateľa na celé konanie by zefektívnilo rýchlosť a hospodárnosť konania, nepovažuje sudkyňa za relevantný, pretože v prípade uznesenia o ustanovení prekladateľa nie je prípustné odvolanie, teda súd nijakým spôsobom nie je limitovaný plynutím času pre účely správoplatnenia rozhodnutia, a zároveň ide o formálne nenáročné uznesenie, ktoré nevyžaduje hĺbkové odôvodnenie a po obsahovej stránke je totožné s tým, čo by bolo obsahom výzvy, spolu s ktorou by boli prekladateľovi zasielané písomnosti na preklad v prípade, ak by bol ustanovený prekladateľ na celé konanie. Argumentácia sťažovateľky, že v prípade ustanovenia prekladateľa na celé konanie by aj samotný prekladateľ „mohol predpokladať, že jeho služby budú v danom čase a konaní potrebné opakovane a mohol by si tak vytvoriť časový priestor na ich poskytnutie“, neodráža realitu v praxi, keďže žiaden prekladateľ nevie garantovať, pokiaľ je oslovený v určitom mesiaci v priebehu roka, že bude automaticky dostupný aj kedykoľvek neskôr v náhodných termínoch, keď v konaní vznikne potreba vykonania úkonu prekladateľskej činnosti. Podľa názoru zákonnej sudkyne nemožno dopredu odhadnúť obsah a rozsah prekladu a tento je zrejмый v jednotlivých prípadoch, kedy vznikne potreba jeho vyhotovenia (napr. doručenie odpovede dožiadaneho orgánu v cudzom jazyku, procesný návrh, ktorý je potrebné doručiť cudzincovi vrátane rozhodnutia o ňom), preto zachováva zákonný postup, v súlade s ktorým je prekladateľ vždy vopred informovaný o požadovanom obsahu a rozsahu toho-ktorého úkonu. Pokiaľ sa prekladateľovi ukladá povinnosť vyhotoviť preklad písomností v súlade s § 235 ods. 2 Civilného sporového poriadku, je nevyhnutné vyhotoviť písomné uznesenie a rozsah povinnosti jasným a určitým spôsobom vymedziť. Vzhľadom na formálnu nenáročnosť písomného vyhotovenia tohto uznesenia toto nijako neovplyvňuje plynulý priebeh konania, navyše prekladateľ je vždy vopred informovaný o povahe a rozsahu požadovaného úkonu, čo prispieva aj k posilňovaniu spolupráce s prekladateľmi bez negatívneho dopadu na plynulosť súdneho konania. Sumarizujúc uvedené, vo veci konajúca sudkyňa nesúhlasí s tvrdením, že by napadnuté konanie bolo vedené neefektívne.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej

len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

17. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

19. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, napadnuté konanie sa vedie vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému (zvýšenie výživného na maloletého), t. j. ide o prednostnú vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu. V tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, v súlade s ktorou ak sú predmetom konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok *de facto* rozhodnutie o otázke predloženej súdu ešte pred samotným rozhodnutím príslušným súdom“ (k tomu pozri rozsudok ESLP vo veci H. proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 9580/81, rozsudok z 8. 7. 1987, § 85). V rámci tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie prietáhov v predmetnej veci vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručenému čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ktorého účelom je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (m. m. II. ÚS 66/02, II. ÚS 80/2010).

20. Tento typ konania tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov. V napadnutom konaní možno identifikovať určitý prvok zložitosti veci spočívajúci v tom, že otcom maloletého je cudzinec, s čím je spojená potreba komunikácie prostredníctvom dožiadaného orgánu, napr. pri doručovaní písomnosti do cudziny alebo pri vykonaní dôkazu (výsluch otca

maloletého). Uvedený prvok zložitosti veci však neodôvodňuje aktuálny stav napadnutého konania, ktoré sa od jeho začatia v júli 2022, teda po takmer troch rokoch, nachádza na úplnom začiatku.

21. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v napadnutom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným priet'ahom.

22. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. Tretím hodnotiacim kritériom je postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré začalo 15. júla 2022. Okresný súd v júli a auguste 2022 vykonal prvotné úkony vo veci, a to lustrácie a výzvy (Sociálna poisťovňa, register obyvateľov, obchodný register, živnostenský register, evidencia správnych deliktov a priestupkov, žiadosť o výpis z evidencie uchádzačov o zamestnanie a poberanie dávok, žiadosti bývalým zamestnávateľom sťažovateľky). Uznesením zo 4. augusta 2022 ustanovil maloletému za opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica a v ten istý deň uznesením pribral do konania prekladateľku, ktorej uložil povinnosť vykonať preklad písomností a doručiť ho súdu. Po doručení prekladov 8. septembra 2022 okresný súd obratom doručoval prostredníctvom príslušného nórskeho orgánu pre doručovanie písomností preložený návrh na začatie konania s prílohami odporcovi (otcovi maloletého). Okresnému súdu bolo 9. decembra 2022 doručené potvrdenie o tom, že písomnosti boli odporcovi doručené 10. novembra 2022.

24. Následne 29. decembra 2022 určil okresný súd termín prvého pojednávania na 13. apríl 2023 a náhradný termín na 18. máj 2023. Predvolanie na pojednávanie doručoval okresný súd odporcovi opätovne prostredníctvom príslušného nórskeho orgánu. Uznesením z 24. februára 2023 okresný súd ustanovil prekladateľku, ktorej uložil povinnosť preložiť písomnosti (vyjadrenie opatrovníka, predvolanie na pojednávanie, formulár dožiadania a žiadosť o vykonanie dôkazov – výsluch odporcu a predloženie dokladu o jeho príjme) a preklad doručiť súdu. Preklad písomností bol okresnému súdu doručený 2. marca 2023 a tieto boli 14. apríla 2023 zaslané nórskeho orgánu. Dňa 13. apríla 2023 sa vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie v neprítomnosti odporcu (otca maloletého), ktorý sa nedostavil, pretože do termínu pojednávania nebolo vybavené dožiadanie dožiadateľom nórskeho orgánom. Pojednávanie bolo odročené na 18. máj 2023 (ktorý bol pôvodne určený ako náhradný termín).

25. Sťažovateľka doručila okresnému súdu 14. apríla 2023 návrh na zmenu petitu v znení, aby otec maloletého prispieval na jeho výživu sumou 1 150 eur (namiesto sumy určenej pôvodne v nórskeho korunách), a to vzhľadom na zmenu vývoja kurzu eura a nórskeho koruny. Uznesením z 19. apríla 2023 okresný súd opät' ustanovil prekladateľku na vykonanie prekladu písomností (návrh na zmenu petitu, výzva na vyjadrenie sa k nemu, zápisnica z pojednávania) a jeho doručenia súdu. Preklady boli okresnému súdu doručené 26. apríla 2023. Upovedomením zo 16. mája 2023 dal okresný súd sťažovateľke na vedomie zrušenie termínu pojednávania určeného na 15. máj 2023 z dôvodu prerušenia distribúcie dodávky elektriny v tento deň a práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Dňa

17. mája 2023 okresný súd doručoval preložené písomnosti prostredníctvom príslušného nórskeho orgánu. Uznesením z 1. júna 2023 priznal okresný súd prekladateľke odmenu za vykonanie prekladu. Preložené písomnosti boli odporcovi doručené 31. júla 2023.

26. Sťažovateľka 4. decembra 2023 urgovala okresný súd, aby vo veci pokračoval, resp. nariadil pojednávanie. Okresný súd uznesením zo 16. mája 2024 pripustil zmenu návrhu sťažovateľky a taktiež uznesením ustanovil prekladateľku na preloženie písomností (predvolanie, uznesenie o zmene návrhu) a ich doručenie súdu. Nasledujúci deň určil termín pojednávania na 17. október 2024 a náhradný termín na 14. december 2024. Preložené písomnosti boli okresnému súdu doručené 29. mája 2024 a následne prostredníctvom dožiadaného nórskeho orgánu doručované odporcovi 19. júla 2024. Žiadosťou z 19. septembra 2024 adresovanou Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky požiadal okresný súd o súčinnosť, keďže neevidoval oznámenie o doručení, resp. nedoručení svojich žiadostí od príslušnému orgánu v Nórsku.

27. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 17. októbra 2024 bez prítomnosti otca a bolo odročené na 14. december 2024 s tým, že matka a opatrovník vzali termín na vedomie a písomného predvolania sa vzdali. Dňa 7. novembra 2024 oznámilo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky okresnému súdu, že písomnosti bolo odporcovi doručené elektronicky 21. októbra 2024. Okresný súd určil 12. decembra 2024 ďalší termín pojednávania na 27. marec 2025 a náhradný termín na 26. jún 2025. Následne 18. decembra 2024 ustanovil aj prekladateľku na preloženie písomností (predvolanie, zápisnica z pojednávania, podanie matky) a ich doručenie súdu. Preložené písomnosti boli 10. januára 2025 predložené okresnému súdu. Dožiadaný nórsky súd 10. januára 2025 okresnému súdu oznámil, že jeho žiadosť nemohla byť spracovaná, keďže niektoré strany dokumentov boli zlej kvality, nebolo ich možné prijať, a preto je potrebné zaslanie nových čitateľných strán. Dňa 31. januára 2025 vykonal okresný súd opätovné dožiadania a uznesením zo 7. februára 2025 priznal prekladateľke odmenu. Do spisu bola doplnená plná moc udelená sťažovateľkou 3. marca 2025 advokátovi JUDr. Ivanovi Hegerovi na zastupovanie (predovšetkým na nahliadnutie do spisu), a ten substitučne splnomocnil 4. marca 2025 advokátskeho koncipienta Mgr. Martina Mikulášiho. Upovedomením z 25. marca 2025 dal okresný súd na vedomie zrušenie termínu pojednávania určeného na 27. marec 2025 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. JUDr. Ivan Heger okresnému súdu 27. marca 2025 oznámil, že v predmetnom konaní nezastupuje žiadneho z účastníkov konania, a preto nie je dôvod na doručenie mu predmetného upovedomenia. Okresný súd sa následne snažil spojiť so sťažovateľkou telefonicky a oznámiť jej zrušenie pojednávania, avšak neúspešne.

28. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že pod mimoriadnou starostlivosťou, ktorú má súd venovať konaniu vo veci starostlivosti o maloletých, nemožno rozumieť už takmer 3 roky (v čase rozhodovania ústavného súdu, pozn.) trvajúce konanie bez vykonania riadneho pojednávania vo veci, teda bez toho, aby súd disponoval vyjadrením odporcu (otca maloletého) k návrhu podanému sťažovateľku (matkou). Obdobie pasivity predstavujúce nečinnosť v rozsahu približne deviatich mesiacov, keď okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila zákonná prekážka, bolo ústavným súdom identifikované v úseku konania od augusta 2023 do mája 2024. Ústavný súd hodnotí uvedený časový odstup ako na prvý pohľad neprimeraný, zbytočne a neospravedliteľne predlžujúci vedené konanie vo veci maloletého (uvedenú nečinnosť konštatoval aj predseda okresného súdu). Ako optimálny a efektívny postup okresného súdu smerujúci sústredene k urýchlenému odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky vo veci

týkajúcej sa maloletého dieťaťa nemožno úplne hodnotiť ani jeho postup v rámci dožiadaní. Okresný súd sa na ministerstvo spravodlivosti so žiadosťou o súčinnosť mohol obrátiť už skôr ako viac ako rok od zaslania žiadosti o vykonanie výsluchu dožiadaním a zároveň zaslať písomnosti tvoriace prílohy v adekvátnej kvalite. Argumentáciu sťažovateľky týkajúcu sa ustanovovania prekladateľky na jednotlivé úkony a určovanie náhradných termínov pojednávania nevyhodnotil ústavný súd ako relevantné. Vedenie konania je na zvážení súdu a vo veci sťažovateľky neprispeli k jeho predĺženiu, resp. nemali za následok vznik zbytočných prietahov.

29. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nemohol považovať postup okresného súdu v napadnutom konaní za súladný so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo právom na prejednanie veci v primeranej lehote, preto vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní (body 23 až 27 tohto nálezu) došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

30. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

31. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu), a tak odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádza, keďže napadnuté súdne konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne skončené.

32. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Tak je tomu aj v prípade sťažovateľky, ktorá žiada finančné zadost'učinenie 4 000 eur.

33. Ústavný súd posudzoval dĺžku napadnutého konania, predmet sporu, správanie sťažovateľky a význam sporu pre sťažovateľku. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu prevláda názor, že deklarovanie porušenia základných práv, príkaz konať a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok. Preto vzhľadom na konštatovanú nečinnosť, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu (bod 28 tohto nálezu) a skutočnosť, že vec sa aj po takmer troch rokoch od podania návrhu nachádza na začiatku, doplnil ústavný súd ochranu aj o finančné zadost'učinenie, limitujúc jeho výšku na 800 eur (bod 3 výroku tohto nálezu; návrhu na priznanie vyššej sumy nevyhovelo výrokom 5 tohto nálezu).

VI. Trovy konania

34. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľke, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia a ktoré si sťažovateľka uplatnila.

35. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania jej priznal ústavný súd v rozsahu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2025 predstavuje sumu 371 eur a režijný paušál v roku 2025 sumu 14,84 eur. Ústavný súd teda sťažovateľke priznal náhradu za dva úkony právnej služby vrátane dane z pridanej hodnoty celkovo teda vo výške 949,16 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

36. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2025

**Ladislav Duditš
predseda senátu**